УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ ЗА ОДОБРЕЊЕ ТЕМЕ ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, донетој на седници одржаној 31. маја 2017. године, образована је комисија за оцену подобности докторанта *Јоване Бојовић Манић* и теме докторске дисертације под називом „Дијалекатска подлога претерита у књижевном тексту Григорија Божовића“.

II Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Др Михаило Шћепановић, ван. професор за ужу научну област Српски језик (дијалектологија српског језика); датум избора у звање: 10.06 2017, запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду (ментор).

2. Др Јелена Петковић, доцент за ужу научну област Српски језик (синтакса и сематика); датум избора у звање: 15. О7. 2015, запослена на Филилошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу (члан).

3. Милош Ковачевић, редовни професор за ужу научну област Српски језик (синтакса и стилистика српског језика), датум избора у звање: 1. 09.2005, запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду (члан).

III Биобиблиографија кандидата

Јована Бојовић је рођена 1. децембра 1989. године у Приштини. Основне студије србистике завршила је на Филозофском факултету Универзитета у Нишу. Звање мастер професора српског језика и књижевности стекла је на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Студент је треће године докторских академских студија на Филолошком факултету у Београду, на модулу Српски језик, где је положила све испите са просечном оценом 10,00.

У библиотеци Центра за црквене студије у Нишу радила је као библиотекар-волонтер од 2009. године. У периоду од 2010. до 2013. године била је члан Савета Филозофског факултета у Нишу. Године 2013. била је члан Програмског одбора изложбе *Свети Ћирило и Методије и словенско средњовековно наслеђе*. Од 2013. године сарадник је Међународног центра за православне студије. Од октобра 2015. године члан је Асоцијације православних научника из Русије. Од 2016. године члан је Центра за црквене студије.

Као истраживач-приправник Института за српску културу Приштина – Лепосавић ангажована је на пројекту „Материјална и духовна култура Косова и Метохије“.

Монографије:

1. Јована Бојовић Манић, *Зоонимија Ибарског Колашина*, Институт за српску културу Приштина / Лепосавић, 2015.
   ISBN 978-86-89025-23-1

2. Јована Бојовић Манић, Снежана Бојовић, *Библиографија радова о Григорију Божовићу*, Институт за српску културу Приштина / Лепосавић, 2016.
   ISBN 978-86-89025-28-6

Објављени радови:

1. Јована Бојовић, „Година словенских апостола (Изложба „Свети Ћирило и Методије и словенско средњовековно наслеђе“, Ниш, 2013)“, у: *Читалиште (научни часопис за теорију и праксу библиотекарства)*, Год. XIII, бр. 24 (2014), стр. 92–93.
   ISSN 2217-5555, УДК 02

2. Јована Бојовић, „Монографија о српској народној књижевности (Владимир Бован. Српска народна књижевност. Филозофски факултет у Приштини: Косовска Митровица, 2013, 327 стр.)“, у: *Зборник радова Филозофског факултета*, Вол. 44, бр. 1 (2014), стр. 489–502.
   ISSN 0354-3293, УДК 1+3+8+9

3. Јована Бојовић, „Из зоонимије Ибарског Колашина“, у: *Баштина*, Св. 36 (2014), Институт за српску културу – Приштина / Лепосавић, стр. 15–41.
ISSN 0353-9008
УДК 811.163.41'373.22:81'373.612.2

4. Јована Бојовић Манић, „Црквене библиотеке у Нишу“, у: *Црквене студије*, бр. 12, година XII, Центар за црквене студије, Универзитет у Нишу, Центар за византијско-словенске студије, Међународни центар за православне студије, Ниш, 2015, стр. 599–608.
УДК 026.7/8:271.222(497.11 Ниш)

5. Јована Д. Бојовић Манић, „Доживљени глаголски облици у приповеци „Роб незаробљени“ Григорија Божовића“, у: *Научна конференција „Поетика Григорија Божовића“*, Зборник резимеа, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини; Ниш: Филозофски факултет; Културни центар „Стари Колашин“, 2015, стр. 91.
УДК 821.163.41.09 Божовић Г.(048)
ISBN 978-86-6349-046-8

6. Јована Д. Бојовић Манић, „Наративно употребљен презент у приповеци „Гредом“ Григорија Божовића“, у: *Радови Филозофског факултета*: Филолошке науке, Универзитет у Источном Сарајеву. Филозофски факултет, Пале, бр. 17, 2015, стр. 105–110.
UDK 811.163.41'367.625 Божовић Г.
DOI 10.7251/RAD1715105B
ISSN 1512-5858

7. Јована Д. Бојовић Манић, „Језичка слика света и друштвеног статуса у приповеци *Два падишахова роба* Григорија Божовића“, у: *Косово и Метохија у контексту балканских народа и држава*, тематски зборник од водећег националног значаја, књига 1: Језик, књижевност, социологија и културологија, Приштина – Лепосавић: Институт за српску културу, 2016, стр. 41–47.
УДК 821.163.41.09-32 Божовић Г.
821.163.41:81'272
81'42
ISBN 978-86-89025-25-5

8. Јована Д. Бојовић Манић, „Доживљени глаголски облици у приповеци „Роб незаробљени“ Григорија Божовића“, у: *Поетика Григорија Божовића*: тематски зборник од водећег националног значаја, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Ниш: Филозофски факултет Универзитетеа у Нишу, Зубин Поток: Културни центар „Стари Колашин“, 2016, стр. 457–464.
УДК 821.163.41.09-32 Божовић Г.

821.163.41:811.163.41'366.582.2/.4
ISBN 972-86-6349-058-1 (ФФУП)

9. Јована Д. Бојовић Манић, Снежана Бојовић, „Библиографија радова о животу и делу Григорија Божовића“, у: *Поетика Григорија Божовића*: тематски зборник од водећег националног значаја, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Ниш: Филозофски факултет Универзитетеа у Нишу, Зубин Поток: Културни центар „Стари Колашин“, 2016, стр. 521–598.
УДК 016:929 Божовић Г.
ISBN 972-86-6349-058-1 (ФФУП)

10. Јована Д. Бојовић Манић, „Допринос српској и европској медиевистици (о издавачкој и научној делатности Центра за црквене студије, поводом петнаестогодишњице рада)“, у: *Црквене студије*, бр. 14, година XIV, Центар за црквене студије, Универзитет у Нишу, Центар за византијско-словенске студије, Међународни центар за православне студије, Ниш, 2017, стр. 733–743.
УДК 655.4/5(497.11 Ниш) "2001/2016"
015(497.11) "2001/2016"
930(497.11 Ниш) "2001/2016"

11. Јована Д. Бојовић Манић, „Линеарна организација реченице у приповеткама Григорија Божовића“, у: *Баштина*, Институт за српску културу – Приштина/Лепосавић, 2017. (У ШТАМПИ)

IV Оцена да је кандидат подобан да ради дисертацију

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат *Јована Бојовић Манић* испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V Оцена подобности предложеног кандидата

За ментора је предложен др Михаило Шћепановић, ван. Професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за Српски језик.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација

1. *Именослов ваљевске Петнице*, Београд–Ваљево.
2. *Прилог прецизирању српске дијалектолошке терминологије*, Радови Филозофског факултета Универзитета у источном Сарајеву, 1998.
3. *Из дијалектолошке терминологије Павла Ивића,* Предавање, Научни скуп слависта у Вукове дане, Београд, 2002.с
4. Значајан прилог настави српског акцента: Милорад Дешић: *Мали акценатски речник српског језика,* Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 2001.
5. *Са границе пунозначности,* Чланак, 2002.

6. *Из дурмиторског ономастикона: о именима, Бијела, Малинско и Превиш,* Српски језик, год. VIII, књ. VIII/1-2, Београд, стр. 557-565, 2003.
7. *Херцеговачко презиме,* Чланак, 1999.
8. *Говор и микротопонимија Дробњака,* дисертација, Београд, 2007.
9. О бројевима *два*, *оба*, *три* и *четири*“, *Српски језик*, XIV/1–2, Београд, 2009, 275–305. [У коауторству са J. Јовановић.]
10. Дијалекатска лексикографија“, *Радови Филозофског факултета*, 11, књ. 1, Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, Пале, 2009, 321–333.
11. „Изгон језика ћириличког под плаштом националног преумњења монтенегринског“, *Голија*, V/11, Никшић, 2009, 18–20.
12. *Српски језик у вртлогу политике,* Издавачки центар Матице српске - Друштва чланова у Црној Гори (са М.Ковачевићем), Никшић 2011.
13. *Од Дробњачког ојконима ка Вуковом требињском сљедбенику,* Ћоровићеви сусрети 13, Научни скуп Херцеговина под аустро-угарском окупацијом, од 1848. до 1918. године. Билећа - Гацко 2012.
14. *Вукове српске народне пословице,* (пословице приредио, регистар кључних и мање познатих речи израдио и пропратни текст уз регистар *Етноними у Вуковим српским народним пословицама* написао М. Шћепановић), Јасен, Београд 2012.
15. *Слово српског имена,* Јасен, Београд 2017.

Комисија сматра да др Михаило Шћепановић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Српски језик (дијалектологија српског језика).

VI Оцена подобности теме

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни наслов тезе *Дијалекатска подлога претерита у књижевном тексту Григорија Божовића* **прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.**

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Објављивањем Божовићевих изабраних дела (Приштина, 1990) долази до пишчеве рехабилитације, те се тиме стичу услови за научно истраживање његовог богатог књижевног опуса. Озбиљне почетке проучавања језика Г. Божовића можемо везати за крај 20. века и рад Душана Јовића *Људи и њихов језик у делима Григорија Божовића.* Четрнаест година касније, значајна запажања и научне резултате доноси научни скуп *Језик и стил Григорија Божовића* (2006), а потом и *Поетика Григорија Божовића* 2016. године.

Предмет научног истраживања у дисертацији биће анализа четворочланог претериталног система српског језика – имперфекта, аориста, плусквамперфекта и перфекта на корпусу књижевног текста Григорија Божовића. У анализу ће бити укључен и презент, који је, и поред примарне службе, веома чест у функцији временског транспоновања у прошлост, као и неки други глаголски облици (потенцијал, императив, футур I) који могу имати исту секундарну службу.

С обзиром на то да ће анализа бити вршена на корпусу књижевних текстова у оквиру којих се налазе и форме непосредног казивања учесника догађаја, са синтаксостилистичког и морфолошког аспекта, докторант је дужан да издвоји и објасни све карактеристике претериталних глаголских облика. У фокусу истраживања биће језик ликова у приповеткама Григорија Божовића, али функција претерита биће посматрана и у језику самог наратора, стога треба разграничити дијалекатску грађу из

приповедног опуса поменутог писца од српског књижевног језика из времена када је дело настало.

Ова чињеница не треба да чуди, јер је Григорије Божовић писац који потиче са подручја зетско-рашког говорног типа, са простора где се укрштају најисточнији део зетско-рашких и косовско-ресавских говора, за које је карактеристична употреба поменутих глаголских облика којима се изражава прошлост. Код њих је присутан тзв. семантички моменат доживљености, те би у анализу глаголског система били укључени синтаксичко-семантички, прагматички, контекстуални и стилистички фактори. Предмет анализе биће сличности и разлике ових глаголских облика у употребној вредности, као и сагледавање свих околности функционисања у систему. Они су специфични по томе што су и темпорално и стилистички маркирани, те ће анализа њихове употребе у књижевном тексту Григорија Божовића указати у којим се све ситуацијама они могу употребити.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

1. Вуковић, Јован (1952): „Значење и употреба глаголских облика у српскохрватском језику“. у: *Pitanja savremenog književnog jezika*, Sarajevo, год. IV, бр. 2, 225–236.
2. Вуковић, Јован (1953): „Модални облици с имперфектом и перфектом глагола „бити“ + инфинитив главног глагола“. у: *Јужнословенски филолог*, Београд, год. XX, 263–272.
3. Сладојевић, Петар (1953): „О имперфекту у српскохрватском језику“. у: *Гласник САН*, Београд, год. V, бр. 1, 137–138.
4. Ивић, Павле (1953–54): „Систем значења основих претериталних времена у говору Галипољских Срба“. у: *Јужнословенски филолог*, књ. 20, св. 1/4 , 229–262.
5. Стевановић, Михаило (1953–54): „Значење имперфекта према употреби у језику П. П. Његоша“. у: *Јужнословенски филолог*, Београд, год. XX, 39–80.
6. Грицкат, Ирена (1954): *О перфекту без помоћног глагола у српскохрватском језику и сродним синтаксичким појавама*, САН Посебна издања CCXXIII, Институт за српски језик књ. 1, Београд.
7. Вуковић, Јован (1955): „Sintaksička vrednost imperfekta u savremenom srpskohrvatskom jeziku“. у: *Radovi Naučnog društva NR BiH*, Sarajevo, god. III, 145–246.
8. Сладојевић, Петар (1955–56): „О значењу аориста у српскохрватском језику“. у: *Јужнословенски филолог*, год. XXI, 131–136.

9. Стевановић, Михаило (1957–1958): „Начин одређивања значења глаголских времена“. у: *Јужнословенски филолог*, Београд, год. XXII, 19–48.

10. Ивић, Милка (1958): „Систем личних глаголских облика за обележавање времена у српскохрватском језику“. у: *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, Књига III, Нови Сад, 139–152.

11. Стевановић, Михаило (1959): „Око значења имперфекта“. у: *Зборник Филозофског факултета*, Београд, год. IV, бр. 2, 117–143.

12. Сладојевић, Петар (1961): „Прилог дискусији о значењу и употреби аориста у погодбеним реченицама у језику Вука Караџића“. у: *Радови Научног друштва НР БиХ*, Сарајево, год. XVIII, 51–57.

13. Барјактаревић, Данило (1965): „Неке особине косовског дијалекатског типа“. у: *Гласник Музеја Косова и Метохије*, књ. 9, 417–435.

14. Барјактаревић, Данило (1966): *Новопазарско-сјенички говори*. Београд : Институт за српскохрватски језик.

15. Стевановић, Михаило (1966–67): „Значење аориста имперфективних глагола“. у: *Јужнословенски филолог*, Београд, год. XXVII, 68–73.

16. Вуковић, Јован (1967): *Синтакса глагола*. Сарајево: Завод за издавање уџбеника.

17. Радовановић, Милорад (1969): „О наративним глаголским облицима“. у: *Прилози проучавању језика*, Нови Сад, 49–59.

18. Барјактаревић, Данило (1971): „Косовски дијалекатски тип“. у: *Зборник Филозофског факултета*, књ. 8 (за 1971), 1–33.

19. Радовановић, Милорад (1974): „О неким функцијама аориста и имперфекта у језику Борислава Радовића“. у: *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, Нови Сад, год. XVII, бр. 1, 209–212.

20. Радовановић, Милорад (1975): „Značenje i funkcije pluskvamperfekta u "Romanu o Londonu" Miloša Crnjanskog“. у: *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, год. XVIII, бр. 1, 165–179.

21. Барјактаревић, Данило (1977): *Дијалектолошка истраживања*. Приштина: Јединство.

22. Ћупић, Драго (1977): *Говор Бјелопавлића*. Београд: Институт за српскохрватски језик.

23. Ћупић, Драго (1977а): „Преглед главнијих особина говора Зете“. у: *Јужнословенски филолог*, књ. 33, 265–284.

24. Ивић, Милка (1980): „О значењу српскохрватског плусквамперфекта“. у: *Зборник за филологију и лингвистику*, Нови Сад, год. XXIII, бр. 1, 93–100.

25. Бабић, Стјепан (1981): „Aorist i imperfekt u djelima Vladimira Nazora“. у: *Jezik*, Zagreb, god. 29, br. 2, 33–44.

26. Граси, Марија (1981): „Имперфекат у делима Милоша Црњанског“. у: *Прилози проучавању језика*, Нови сад, бр. 17, 5–37.

27. Вермер, Виљем (1985): „О употреби и значењу перфекта код Марулића“. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, год. 14, бр. 2, 159–167.

28. Ивић, Павле (1985): *Дијалектологија српскохрватског језика: увод у штокавско наречје*. Нови Сад: Матица српска.

29. Савић, Свенка (1985): „Из прагматике глаголских облика у српскохрватском језику: употреба презента и перфекта у приповедању“. у: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, год. XIV, бр. 2, 87–95.

30. Стевановић, Михаило (1986): *Савремени српскохрватски језик II*. Научна књига, Београд.

31. Барјактаревић, Данило (1986): *Историјски развој косовско-метохијских говора*. Приштина: Академија наука и уметности Косова и Метохије.

32. Радовановић, Милорад (1990): *Списи из синтаксе и семантике*. Нови Сад – Сремски Карловци.

33. Радовановић, Милорад (1990): „O "narativnim" glagolskim oblicima“. у: *Spisi iz sintakse i semantike*, Sremski Karlovci – Novi Sad, 167–178.

34. Радовановић, Милорад (1990): „O aoristu i imperfektu“. у: *Spisi iz sintakse i semantike*, Sremski Karlovci – Novi Sad, 179–182.

35. Радовановић, Милорад (1990): „O pluskvamperfektu“. у: *Spisi iz sintakse i semantike*, Sremski Karlovci – Novi Sad, 183–199.

36. Ивић, Павле (1991): „Дијалектолошка истраживања српских говора Косова и Метохије“. у: *Из српскохрватске дијалектологије*, 215–223.

37. Јерковић, Јован (1991): „Употреба претерита у Јакшићевој прози“. у: *Језик и писци*, Нови Сад : Матица српска, Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду, 176–184.

38. Богдановић, Недељко (1992): „Неке особине говора Великог Алаша“. у: *Баштина*, св. 3, 39–45.

39. Ковачевић, Милош (1992): *Кроз синтагме и реченице*. Сарајево.

40. Божовић, Маринко (1993): „Језик у књижевном делу Григорија Божовића“. у: *Обележја : часопис за друштвена питања, науку и културу*, год. 23, бр. 1/3, 43–46.

41. Савић, Свенка (1993): *Pri*

42. *anja o događajima iz snova: upotreba narativnog prezenta*. Novi Sad.

43. Дошљак, Драшко (1995): „О језику у путописима Григорија Божовића“. у: *Љубомир Ненадовић и српска путописна традиција* / II међународна конференција Филолошког факултета у Приштини, 19–20. мај, 1995. – Приштина: Филолошки факултет, 245–249.

44. Савић, Свенка (1995): „Дискурсне особине кратког перфекта“. у: *Зборник за филологију и лингвистику*, Нови Сад, год. XXXVIII, 101–114.

45. Танасић, Срето (1966): „О перфекту и плусквамперфекту имперфективнох глагола“. у: *Зборник за филологију и лингвистику*, Нови Сад, год. XXXIX, бр. 1, 91–97.

46. Танасић, Срето (1996): *Презент у савременом српском језику.* Београд.

47. Божовић, Маринко (1997): „Рефлекси јата у говору Ибарског Колашина“. у: *О српским народним говорима : научни скуп*, Деспотовац, 21–22.8.1996, 131–136.

48. Јевтовић, Миленко (1998): *Григорије Божовић : личност и књижевно дело*. Приштина: Народна и универзитетска библиотека.

49. Ковачевић, Милош (1998): *Стилске фигуре и књижевни текст*. Београд.

50. Шћепановић, Михаило (1998): „Компаративно-историјски метод у лингвистичким радовима Јована Вуковића“. у: *Личност и дјело академика Јована Вуковића* : реферати са научног скупа одржаног у Београду 29. и 30. гуна 1998. године, 58–64.

51. Ивић, Павле (2001): *Дијалектологија српскохрватског језика : увод и штокавско наречје*. Сремски Карловци, Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

52. Ивић, Павле (2001): „Српски дијалекти и њихова класификација (III)“. у: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, књ. 44, св. 1–2, 175–209.

53. Шћепановић, Михаило (2002): „Научноистраживачки приступ у дијалектолошким радовима Михаила Стевановића : питање метода и терминолошке апаратуре“. у: *Живот и дјело академика Михаила Стевановића* : радови са научног скупа Подгорица, 16. и 17. маја 2002. године, 207–212.

54. Дешић, Милорад, Шћепановић, Михаило (2004): „О (не)уједначености српске дијалектолошке терминологије“. у: *Терминолошка стандардизација лингвистичког описа савременог српског језика* (2), 229–234.

55. Пипер, Предраг, Антонић, Ивана, Ружић, Владислава, Танасић, Срето, Поповић, Људмила, Тошовић, Бранко (2005): *Синтакса савременог српског језика: проста реченица*, Београд: Институт за српски језик САНУ: Београдска књига; Нови Сад: Матица српска.

56. Андрејевић, Даница (2006): „Естетичка функција дијалеката у прози Григорија Божовића“. у: *Језик и стил Григорија Божовића* / [уредник зборника Драгиша Бојовић]. – Косовска Митровица: Филозофски факултет; Зубин Поток: Стари Колашин, 57–63.

57. Ђуровић, Радосав (2006): „Нека запажања о језику Божовићевих путописа по Старом Влаху“. у: *Језик и стил Григорија Божовића* / [уредник зборника Драгиша Бојовић]. – Косовска Митровица: Филозофски факултет; Зубин Поток: Стари Колашин, 169–180.

58. Ковачевић, Милош (2006): „Стилске доминанте у Божовићевој причи „Први пут у Новом Пазару“. у: *Језик и стил Григорија Божовића* / [уредник зборника Драгиша Бојовић]. – Косовска Митровица: Филозофски факултет; Зубин Поток: Стари Колашин, 77–91.

59. Крњевић, Вук (2006): „Особеност приповиједања Григорија Божовића у путописима из Старе Херцеговине“. у: *Језик и стил Григорија Божовића* / [уредник зборника Драгиша Бојовић]. – Косовска Митровица: Филозофски факултет; Зубин Поток: Стари Колашин, 225–228.

60. Рајковић, Љубиша (2006): „Функција дијалектизама у прози Григорија Божовића: (на примерима прича из збирке „Неизмишљени ликови”“. у: *Језик и стил Григорија Божовића* / [уредник зборника Драгиша Бојовић]. – Косовска Митровица: Филозофски факултет; Зубин Поток: Стари Колашин, 47–56.

61. Ратковић, Драгана (2006): „Место Његошевог језика у српском књижевном језику“. у: *Српски језик*, бр. XI/1 – 2, Београд, 501–514.

62. Ратковић, Драгана (2006/2007): „Стилска сврховитост употребе дијалекатских облика у Горском вијенцу“. у: *Зборник за српски језик, књижевност и умјетност*, г. III/IV, бр. ¾, Бања Лука, 183–194.

63. Башчаревић, Снежана (2007): „Ибарски Колашин у приповеткама Григорија Божовића“. у: *Научни састанак слависта у Вукове дане,* 36/2, 379–387.

64. Божовић, Маринко (2008): „Инфинитив, аорист и имперфекат у поибарским говорима“. у: *Зборник Института за српски језик САНУ* : *посвећено др Драгу Ћупићу поводом 75-годишњице живота*, 1, 79–87.

65. Радовановић, Милован (2008): *Косово и Метохија: антропогеографске, историјскогеографске, демографске и геополитичке основе*. Београд: Службени гласник.

66. Станојевић, Веран, Ашић, Тијана (2008): *Семантика и прагматика глаголских времена у француском језику.* Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

67. Шћепановић, Михаило (2008): „Прилог прецизирању српске дијалектолошке терминологије“. у: *Радови Филозофског факултета*, Универзитет у Источном Сарајеву. Филозофски факултет; Пале: Филозофски факултет, год. 10, књ. 1 (2008), 311–318.

68. Божовић, Маринко (2009): „Неке заједничке појаве у српском, албанском и турском језику на Косову и Метохији“. у: *Годишњак за српски језик и књижевност*, год. 22, бр. 9, 37–46.

69. Букумирић, Милета (2009): „Употреба претериталних времена у говорима северне Метохије“. у: *Годишњак за српски језик и књижевност*, Филозофски факултет у Нишу, год. XXII, бр. 9, 55–68.

70. Ивић, Павле (2009): *Српски дијалекти и њихова класификација*. Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

71. Ковачевић, Милош (2013): *Српски писци у озрачју стилистике*, Филип Вишњић, Београд.

72. Рељић, Митра (2013): *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултуролошки аспект)*. Београд: Српска академија

наука и уметности; Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.

73. Вељовић, Бојана (2014): „Облици имперфекта у говору Тутина и околине“. у: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, књ. 57, св. 2 (2014), 161–177.

74. Шћепановић, Михаило (2014): „Карактеристичне особине синтаксе реченице у говору Дробњака“. у: *Радови Филозофског факултета,* Универзитет у Источном Сарајеву. Филозофски факултет; Пале: Филозофски факултет, год. 16, књ. 1/1, 107–118.

75. Бојовић Манић, Јована (2015): „Наративно употребљен презент у приповеци *Гредом* Григорија Божовића“. у: *Радови Филозофског факултета*, Универзитет у Источном Сарајеву. Филозофски факултет; Пале: Филозофски факултет, бр. 17, књига I, 105–110.

76. Вељовић, Бојана (2015): „Употреба имперфекта и аориста у роману Преображење Војислава Лубарде“. у: *Зборник радова са научног скупа Наука и слобода* (Пале, 6–8. јун 2014), Филолошке науке, 163–182.

77. Вељовић, Бојана (2015): „Употреба потенцијала у говору Тутина“. у: *Путевима српских идиома*: зборник у част проф. Радивоју Младеновићу поводом 65. рођендана, 309–328.

78. Вељовић, Бојана (2015): „Облици аориста у говору Тутина и околине“. у: *Српски језик, књижевност, уметност*: зборник радова са IX међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (24–25. X 2014), књ. 1, 67–82.

79. Башчаревић, Иван (2016): „Друштво и становништво Косова и Метохије у делу Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 481–492.

80. Бојовић Манић, Јована (2016): „Доживљени глаголски облици у приповеци *Роб незаробљени* Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет

Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 457–464.

81. Вељовић, Бојана (2016): „Временски транспоновани глаголски облици за обележавање прошлих радњи у роману Бестјелесна Бранка Брђанина Бајовића“. у: *Српски језик, књижевност, уметност*: зборник радова са X међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (23–25. X 2015), књ. 1, 189–203.

82. Јашовић, Голуб (2016): „Српски и арбанашки дијалекти у казивањима Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 409–420.

83. Ковачевић, Милош (2016): „Глаголски облици с претериталним значењем у приповијеци „Уклетва“ Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 373–385.

84. Лазић, Небојша (2016): „Одлике приповедачког поступка Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 39–48.

85. Ракић, Југослава (2016): „Употреба аориста и имперфекта у приповеткама Григорија Божовића“. у: *Поетика Григорија Божовића* (тематски зборник водећег националног значаја), Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини ; Ниш : Филозофски факултет Универзитета у Нишу ; Зубин Поток : Културни центар „Стари Колашин“, 445–456.

4. Циљеви истраживања

Мало је дијалектолога који су се бавили синтаксичком структуром говора одређеног ареала, чиме је индиректно изостала језичко-стилска функција претерита у говорном изразу, те тако истраживачима остаје да је прате преко језика писаца и њихових јунака у дескрипцији књижевних остварења. Пре свега треба испитати на ком типу народног језика је писао Григорије Божовић, а којим типом су исказане реплике ликова из његових приповедака. Стога је неопходно одредити однос дијалекатског и наддијалекатског у књижевном тексту, јер ће то индиректно боље осветлити и функцију претерита.

Поред тога, циљ истраживања биће да се утврди колико су очувани претерити, другим речима, утврдити који се све претерити јављају у књижевном тексту Григорија Божовића и у којим позицијама се јављају. На примеру грађе ексцерпиране из Божовићевих приповедака/путописа треба установити у којим се све случајевима јављају претеритални облици, чија је примарна семантика обележавање прошлих радњи, као и оних облика којима је та функција секундарна. Након тога, пажња ће бити усмерена на ефекте који се постижу на приповедном плану.

Један од циљева овога рада јесте да са језичко-стилског аспекта покаже којим глаголским облицима и под којим условима се јавља таква употреба. Са синтаксостилистичког аспекта потребно је издвојити и објаснити карактеристике одређених функција аориста и имперфекта. Оно што је заједничко овим претериталним глаголским облицима јесте изражавање прошлих радњи које су представљене као доживљене. Оно по чему се аорист и имперфекат разликују јесте дужина трајања радње. Примарно значење аориста је истицање непосредно блиске прошлости и јавља се најчешће од свршених глагола. Та категорија перфективности глагола или контекст јесу узроци ограниченог трајања радње изражене овим глаголским обликом. С обзиром на то да се имперфекат гради само од несвршених глагола, очигледно је и јасно да изражава радњу неограниченог трајања. У приповедном делу Г. Божовића претпостављена је веома честа употреба аориста. Оно што се посебно уочава у одређеним деловима књижевних текстова је формирање низова овог глаголског облика у позицији предиката. Што се тиче ефеката доживљености и емотивности при употреби овог глаголског облика, они потичу из основног семантизма аориста, јер се догађаји увек посматрају из момента говора.

Григорије Божовић, у ексцерпираној грађи неколико приповедака, употребљава имперфекат углавном ради евоцирања одређених слика из прошлости, што је значајно због њиховог оживљавања и уживљавања у актуелност збивања.

Употребом аориста предочава се утисак брзине, радња је најчешће свршена, њено трајање није сагледано и околности се нагло смењују. А употребом имперфекта процес се сагледава у целини и ствара се утисак неограничености трајања. Имајући у виду да су оба глаголска времена претерити, уколико бисмо покушали заменити их перфектом, последица би било у свим сегментима описаних доживљаја. Посебни ефекти употребе чине аорист и имперфекат јединственим у свом значењу.

5. Очекивани резултати

Очекује се да ће резултати истраживања показати колико се употреба анализираних претериталних времена у књижевном тексту Григорија Божовића, у својим основним карактеристикама и квалификацијама, подудара са оном у књижевном језику.

Оно што је карактеристично за презент имперфективних глагола јесте то да се јавља у низовима. Самим тим што се јавља на тај начин, а не појединачно, јасно је да утиче на комплексност представљања одређене ситуације, слике. Поред тога, функција низова несвршеног презента у приповедању јесте живописност и непосредност саопштавања. Употреба свршених глаголских облика на почетку или на крају „имперфективног низа“ има улогу да уобличи слику, као и да унесе динамику у приповедање. Тако се и у примерима из књижевног текста Григорија Божовића очекује да се употреба перфективног презента односи на динамичност нарације, као и на непосредну процесуалност. За овакву употребу презента, везана је и употреба аориста. Те две синтаксичке јединице посматрају се као целина једног система међусобних односа. Управо се аорист може наћи на почетку или на самом крају имперфективног низа. Препозиција аористу омогућава функцију истицања промене наративне слике, док у другом делу постпозиција има функцију мењања ритма и наглашавања динамичности нарације.

Неки од задатака приликом рада на овој теми биће да се утврди колико су облици и употреба претерита са испитиваног ареала дистинктивни у односу на стандардни језик, затим, колико се поменути облици користе у књижевноуметничке сврхе, те тако реконструисати језичку слику испитиване области помоћу примера из приповедака Григорија Божовића.

6. План рада

Почетак нашег истраживања односиће се на само одређивање корпуса. Примери ће бити ексцерпирани из Божовићевих приповедака које се односе на ареал Ибарског Колашина. Како би се обезбедило довољно материјала, у анализу ће бити укључени и путописи. Тако издвојен књижевни текст требало би да нам пружи увид у употребу претерита у језику Григорија Божовића. Даља анализа употребе поменутих глаголских облика биће лингвостилистичке природе. Текстостилистичка аспект приступа нам омогућава да издвојимо све најзначајније карактеристике језика издвојених приповедака и путописа.

Приликом истраживања претерита, они ће бити у целини сагледани као чланови једног глаголског система. Анализа ће подразумевати издвајање примера са већ поменутим синтаксичким јединицама, где ће они бити посматрани појединачно, али и у суодносу са осталим члановима система.

7. методе истраживања

У складу са интердисциплинарним приступом ексцерпираној грађи биће примењиване и методе истраживања. Наиме, сама тема захтева да се у анализу укључе морфолошки, синтаксичко-семантички, прагматички, контекстуални и стилистички фактори. Применом структуралног метода објашњава се функционисање глаголских облика који у појединим српским говорима нестају. Такође, анализа ће се односити на дефинисање свих околности које мотивишу, односно утичу на одабир одређене глаголске форме. Ту је, наравно, неизбежно своја истраживања базирати на теорији о индикативној и релативној употреби глагола.

Дијалекатски аспект најбоље ће бити осветљен методолошким поступком компаративне анализе. Применом овог метода на свим нивоима биће упоређивани ексцерпирани глаголски облици са облицима књижевног језика. Тако ћемо представити језичке особине народног говора до којих смо дошли и одвојити дијалекатске примере од стандардних, што ће нам омогућити да сагледамо у коликој мери је Григорије Божовић користио дијалектизме и у које сврхе, а све у циљу реконструкције језика којим се писац служио у својим делима немерљиве уметничке снаге.

VII Закључак са образложеном оценом о подобности теме кандидата

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је *Јована Бојовић Манић* подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Српски језик (дијалектологија).

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Михаило Шћепановић подобан на за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата *Јоване Бојовић Манић* и предложене теме докторске дисертације *Дијалекатска подлога претерита у књижевном тексту Григорија Божовића*, а да се за ментора именује др Миахило Шћепановић,ванредног професора Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Михаило Шћепановић, ван. професор

2. Др Јелена Петковић, доцент

3. Др Милош Ковачевић, ред. професор